

MAATIAINEN

MAATIAINEN – DET LANTLIGA KULTURARVET RY

Toimintasuunnitelma 2011

HYVÄKSYTTY SYYSKOKOUKSESSA 20.11.2010

Maatiainen – Det lantliga kulturarvet ry (jatkossa *Maatiainen*) on aatteellinen yhdistys, jonka pyrkimyksenä on säilyttää ja edistää kulttuurikasvien ja kotieläinten lajinsisäistä monimuotoisuutta sekä kulttuuriympäristöjen monimuotoisuutta sekä levittää alan osaamista ja käytännön taitoja. *Maatiainen* kokoaa jäsenikseen kulttuurikasveja, maatiaiseläimistä sekä perinnemaisemista kiinnostuneita henkilöitä. *Maatiaisien* toiminnassa on kolme pääsektoria: maatiaiskasvit, maatiaiseläimet sekä perinnemaisemat. *Maatiainen* tahtoo myös olla ylläpitämässä perinnetaitojen säilymistä. *Maatiainen* on perustettu vuonna 1989.

1. VARSINAINEN TOIMINTA

1.1. Toimisto ja sen hoito

Maatiaisien toimisto on osoitteessa **Stenbäckinkatu 8 A 48, myymälä 2, 00250 Helsinki**. Vuokrasopimus on voimassa vuoden 2011 loppuun. Vuokrasopimus pyritään uusimaan. Vuokra on vuoden 2010 lopussa 425 € kuussa.

Maatiaisien osa-aikaisena toiminnanjohtajana työskentelee **Maija Manninen**. **Anja Alanko** toimii konsultoivan asiantuntijan roolissa. Lisäksi etsitään harjoittelija. Toimistoa ja myymälää pidetään auki keskiviikkoisin ja torstaisin kello 12–18, lukuun ottamatta kesälomakautta. Tavoitteena on toiminnanjohtajan työajan lisääminen 4 päivään viikossa, sekä myymälän aukioloaikojen lisääminen huhti- ja toukokuussa neljään päivään viikossa. Toimistossa hoidetaan yhdistyksen jokapäiväisiä töitä, yhdistyksen hallintoa, jäsenasioita, kursseja, tapahtumia sekä siemen- ja kirjatilauksia.

Toimisto on edelleen kokoontumispaikka yhdistyksen hallitukselle sekä toimintaryhmille, ja siellä järjestetään tapahtumia. Toimistoa vuokrataan kokouspaikaksi ja sen yläkertaa toimistotilaksi samanmielisille yhdistyksille, kuten *Ympäristö- ja kuluttajapoliittiselle yhdistykselle*.

1.2. Maatiainen-lehti, verkkosivut ja esite

Jäsenlehti *Maatiainen* ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jäseniä aktivoidaan osallistumaan lehden tekoon ja käyttämään lehteä monipuolisesti. Paikallis- ja toimintaryhmille varataan edelleen palstatilaa. Lehden päätoimittajana jatkaa **Aune Kämäräinen**. Lehteen on perustettu toimitusneuvosto jäseninään päätoimittaja **Aune Kämäräinen, Anja Alanko, Maija Manninen, Riku Cajander, Tiina Notko ja Timo Rantakaulio**. Sen kutsuu koolle Aune Kämäräinen. Julkaistaan lehdessä tietoa maatiaisruuasta ja villivihannesruokaohjeita. Lehdessä pyritään esittelemään vanhoja ja uusia kasvimaasadon säilytys- ja säilöntätapoja. Lehteen pyritään saamaan entistä enemmän jäsenten omia niksejä. *Maatiainen-lehteä* myydään edelleen *Akateemisessa Kirjakaupassa*.

Kotisivujen päivittäjänä ja kehittäjänä jatkaa tehtävää hoitanut **Keijo Luoto**. Maatiaisella on Facebook ryhmä, pyritään tehostamaan ja laajentamaan facebookin hyödyntämistä ja esilläoloa siellä. Selvitetään mahdollisuuksia laajentaa ja monipuolistaa maatiaisyyhteisön viestintää.

Esitettä päivitetään tarvittaessa.

Kootaan kiinnostavimmista lehtiartikkeleista jaeltava ja myytävä vihko nimellä Maatiaiskirja.

1.3. Siementoiminta ja vuoden 2011 maatiaiskasvi

Yhdistys pitää erittäin tärkeänä siementoiminnan ja -välityksen kehittämistä. Arvokkaiden kasvikantojen siemenet ovat keskeinen osa ympäristömme geeniperintöä. Yhdistyksen siementoiminnalla turvataan osaltaan luontomme monimuotoisuuden säilymistä, mikä on entistä haasteellisempaa ilmastonmuutoksen edetessä.

Siementen käsittelyn päävastuu on toimintavuonna 2011 **Pirkko Kukkolalla**. Vuoden 2011 siemenluettelo pyritään saamaan valmiiksi helmikuun puoliväliin mennessä. Luettelon painopiste on edelleen vanhoissa kasvilajeissa ja -kannoissa. Pyritään saamaan siemenvalikoimaan lisää mauste- ja hyötykasvien vanhoja kantoja ja lajikkeita. Jatketaan yhteistyötä pohjoismaisen geenipankin *NordGenin* ja muissa maissa toimivien *Maatiaista* vastaavien järjestöjen, kuten ruotsalaisen *Sesamin* ja virolaisen *Maadjas* järjestön kanssa. Siemeniä pyritään saamaan myyntiin museokauppoihin, tapahtumiin, koulutustilaisuuksiin ja messuille.

Yhdistys kehittää siemenseoksia, jotka rikastuttavat muuta luontoa. Näitä voivat olla mm. erityiset siemenseokset, joita suosivat linnut, päiväperhoset tai mesipistiäiset. Siementen alkuperä pyritään kirjaamaan entistä paremmin sekä levittämään tätä käytäntöä myös siementen ostajille. Kehitetään siemenseoksia myös paikallisiin tarpeisiin. Arvokkaiden siemenkantojen ostajia kehoitetaan pitämään kantaa yllä. Geeniperimän säilyttämisen kannalta tärkeimpien kasvilajien ja lajikkeiden osalta yhdistykselle pyritään saamaan lisää ns. luottosiemenkasvattajia, jolloin säilyttäminen ja lisääminen on varmempaa.

Anna Lassila laatii siemenluettelon. **Pirkko Kahila** konsultoi tarvittaessa ja oikolukee siemenluettelon. Siemenluettelo julkaistaan osana *Maatiainen*-lehteä 1/2011.

Elintarviketurvallisuusvirasto EVIRA uudisti Maatiaisen siementen myynti- ja pakkausluvan vuonna 2008. Lupa myönnettiin hakemuksen mukaisesti viljakasveille, nurmi- ja rehuksveille, öljy- ja kuitukasveille, vihanneksille, juurikkaille, nurmi- ja nurmikkoseoksille, viljaseoksille sekä perunoille. Lupa on voimassa 2013 asti. Yhdistyksen siemenpakkaamo hoitaa **Pirkko Kukkola**.

Tehdään yhteistyötä Seurasaaren Ystävät ry:n sekä Museoviraston kanssa mm. Seurasaaren maatiaispellon viljelyssä. Viljelijät kasvattavat satoa omaan käyttöönsä ja tuottavat siementä yhdistyksen myyntiin ja vaihtoon. Pelto toimii myös näytemaana.

Vuoden 2011 maatiaiskasvi on **kultapallo**. Toimintavuoden vappuna aikana teetetään ja myydään kultapallo-ilmapalloja. Lisäksi kultapalloa tehdään tunnetuksi lehdessä ja tapahtumissa. Jäsenten toivotaan tuovan taimipäiville kultapalloa.

1.4. Perinnemaisemat ja -pihat

Kerrotaan lehdessä 1/2011 vuoden 2011 perinnemaisemasta. Kohteeseen ensi kesänä järjestettävästä tutustumisretkestä tiedotetaan lehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla. Annetaan paikan ylläpitäjälle tai hoitajalle Maatiaisen perinnemaisemakunniakirja vuonna 2008 alkaneen käytännön mukaan.

Pyydetään jäseniä tekemään ehdotuksia arvokkaista perinnemaisemista vuoden 2012 perinnemaisemakohteeksi. Ohjeet julkaistaan lehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla. Valinnasta vastaa hallitus yhdessä perinnemaisemavastaavan **Leena Saarion** kanssa.

Järjestetään rakennussuojelun teemapäivä yhteistyössä *Pasilan kirjaston* kanssa perinnemaisematietoisuuden kasvattamiseksi.

MAATIAINEN

1.5. Maatiaiseläimet

Hallitus on valinnut paimensukuisen lapinkoiran vuoden 2011 maatiaiseläimeksi. Toimintavuoden aikana tehdään paimensukuista lapinkoiraa tunnetuksi lehdessä, www-sivuilla ja tapahtumissa. Lapinkoira-asiantuntijoita pyydetään pitämään luento paimensukuisen lapinkoiran historiasta ja polveutumisesta.

Perustetaan yhdistyksen nimissä maatiaisnautojen kantakirja nettiosoitteeseen maatiainen.fi. Kantakirjasta tulee mahdollisimman julkinen ja sitä hoitaa Jarmo Manninen.

Valitaan vuoden ansioitunut maatiais-eläinten kasvattaja. Hallitus valitsee, karjaryhmä ehdottaa ja kasvattajasta asiasta laaditaan kertomus Maatiainen lehteen.

Maatiaiseläin-toimintaryhmä pyrkii syventämään ja ylläpitämään yhteyksiä Viron maatiaistahoihin sekä Skandinavian ja Pohjois-Euroopan maatiaiskotieläinyhdistyksiin. Tämän voisi järjestää esim. luomalla yhteisiä keskustelufoorumeja ja järjestämällä molemminpuolisia vierailuja eri kohteisiin. Myös lehtijuttuja yhdistyslehtien kesken voitaisiin vaihtaa (esim. Norjasta voitaisiin kirjoittaa *Maatiainen*-lehden juttuja **Telemark**-karjasta, ja meiltä he saisivat vaihdossa jutun lapinlehmästä jne.). Jatketaan monipuolisten maatiaiseläinartikkeleiden julkaisemista lehdessä.

1.6. Paikallis- ja toimintaryhmät

Pohjois-Karjalan paikallisryhmä (Tuovi Mutanen), **Pirkanmaan paikallisryhmä** (Erkki Lehtimäki) sekä **Turun seudun paikallisryhmä** (Terhi Arell) jatkavat toimintaansa järjestämällä taimivaihtoja, siemenpäiviä ja erilaisia kursseja. Pyritään käynnistämään **Etelä-Savon paikallisryhmän** toiminta. Kesän kotimaan maatiaismatkan yhteydessä pyritään aktivoimaan **paikallistoimintaa**. Kutsutaan sopivaan kohteeseen osanottajia kirjeitse ja sähköpostitse jäsenrekisteritietojen pohjalta.

Siemenryhmä jatkaa vuonna 2011 (Pirkko Kukkola, Anna Lassila, Anja Alanko, Timo Rantakaulio, Juhan Savander ja Minna Kärkkäinen). Toimintaryhminä jatkavat **ruokaryhmä** (Anja Alanko, Arja Rahko), **taimipäiväryhmä** (Pirkko Kahila, Riku Cajander, Terhi Koivisto), **näyttelyryhmä** (Terhi Koivisto, Riku Cajander, Sinikka Koskinen, Minna Kärkkäinen), **maatiaiseläin-toimintaryhmä** (Dina Samaletdin, Ilmari Majuri, Laura Murto), **perinnemaisemaryhmä** (Leena Saario, Pentti Alanko, Sinikka Koskinen), **paikallistoimintaryhmä** (Juhan Savander, Laura Murto, Peter M. A. Tigerstedt) ja **museoryhmä** (Anja Alanko, Hannu Huvinen, Timo Rantakaulio).

1.7. Yhteiskunnallinen toiminta

Yhdistys osallistuu *MMM:n geenivaralautakunnan* työhön: *Maatiaisen* edustajana GEVAssa jatkaa **Riku Cajander** ja varaedustajana **Anna Lassila**. Riku Cajander valittiin syksyllä 2007 myös *Elintarviketurvallisuusvirasto EVIRAn kasvilajikelautakunnan* varsinaiseksi jäseneksi. Kerrotaan lehdessä tästä työstä.

Pidetään tarpeen mukaan yhteyttä päättäjiin ja säädösten valmistelijoihin Maa ja metsätalousministeriössä (MMM) ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksessa (MTT) *Maatiaisen* toimialaan kuuluvissa asioissa. Edistetään muutamien rukiin ja härkäpavun maatiaiskantojen saamista virallisen viljelyn piiriin, jolloin sadon markkinointi olisi mahdollista ja viljely oikeutettua maataloustukiin.

Edistetään maatiaiseläinten ja -kasvien hyötykäyttöä arvokkaiden geenivarojen suojelemiseksi, tärkeänä esimerkkinä maatiaishärkäpapujen elintarvikekäyttöä.

MAATIAINEN

Osallistutaan muuntogeenisten kasvien ”rinnakkaiseloa” koskevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vuonna 2008 laaditun perusteellisen lausunnon pohjalta. Yhdistys selvittää mahdollisuuksia maatiaistuotteiden merkintäjärjestelmän kehittämiseksi. Järjestetään maatiaisuuden ytimiin menevä seminaari.

Yhdistys tarttuu aktiivisesti maatiaiseläinrotujen kuten **kyttöjen ja lapinlehmien** säilyttämistä koskeviin ajankohtaisiin kysymyksiin.

1.8. Yhteistyötahot

Maatiainen ry:n läheisiä yhteistyötahoja ovat *Seurasaaren ystävät*, *Seurasaarisäätiö*, *Museovirasto*, *Sommelo ry*, *Metsähallitus*, *Sarka-maatalousmuseo*, Turussa oleva *Kuralan Kylämäki* -museo, *MTT* (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus), *Helsingin yliopiston kasvitieteellinen puutarha*, *Dodo ry*, Christer Lindgren ja Suomen Kotiseutuliitto.

Tarjotaan siemeniä osana jäsenhankintaa museokauppoihin myyntiin. Tehdään tunnetuksi elävää kulttuuriperintöä esitteleviä museoita lehdessä. Jatketaan yhteistyötä myös *Helsingin seudun kesäyliopiston*, *luomumatkailuyhdistyksen (ECEAT)*, *Ympäristö- ja kuluttajapoliittisen yhdistyksen*, *Keuruun ekokylän*, *Mustialan maatalousoppilaitoksen*, *Elävä maa ry:n* ja *ProAgrian* kanssa. Pyritään ylläpitämään ja luomaan suhteita muihin harrastajatahoihin sekä alan tutkijoihin.

1.9. Kirjavälitys

Jatketaan omaprofiilista kirjavälitystä. Kerrotaan lehdessä kiinnostavista, toimistossa myynnissä olevista kirjoista. Aloitetaan toiminta vanhojen alan kirjojen antikvariaattina sen mukaan, kuin näitä kirjoja saadaan lahjoituksina. Mahdollisesti järjestetään myös puutarhakirjojen kirpputori joko taimipäivien yhteydessä tai muuten, vaikkapa yhteistyössä Helsingin kaupunginkirjaston Pasilan pääkirjaston kanssa. Dendrologian seuran kirjoja voidaan ottaa myös välitettäväksi Maatiaisen kirjavälityksessä.

2. TAPAHTUMAT 2011

TAMMIKUUSSA

- ❖ Maatiaisen jäsen Peter Joy kertoo maatiaisuusista 21.1.

HELMIKUUSSA

- ❖ Keramiikkataiteilija Liisa Neuvo pitää kuvitetun esitelmän puutarhastaan 16.2.

MAALISKUUSSA

- ❖ Uusi siemenluettelo ilmestyy
- ❖ Pidetään viljelytapaaminen Seurasaaren perinnekasvimaan viljelystä kiinnostuneille.

HUHTIKUUSSA

- ❖ osallistutaan Kevätpuutarhamessuille 7-10.4.2011 Helsingin Messukeskuksessa.
- ❖ Lehmää voimme jälleen koskettaa Ilmari Majurin luona 30.4.
- ❖ järjestetään mahdollisesti riukuaidan/särentöaidantekokurssi Seurasaaressa Seurasaaren ystävien, Seurasaaren ulkomuseon ja Sommelon kanssa. Riukuaitaa voidaan hyödyntää kutsuttaessa kyyttöjä tutustumaan Seurasaareen.

TOUKOKUUSSA

MAATIAINEN

- ❖ järjestetään ensin pavunkylvöpäivä ja myöhemmin oraspäivä Seurasaaren maataisviljelmillä Seurasaaren ystävien kanssa.
- ❖ Osallistutaan Rakennussuojelun teemapäivään Helsingin kaupunginkirjaston Pasilan pääkirjastossa, yhteistyökumppanina mm. Museovirasto.
- ❖ opetellaan omenapuun varttamista Kirkkonummella **Kaj Simbergin** tiluksilla.
- ❖ järjestetään 20.5. **kevättaimipäivä**, jolloin myynnissä on kultapalloa.
- ❖ järjestetään yhdistyksen **kevätkokous**

KESÄKUUSSA

- ❖ Voidaan järjestää puutarha tai puistovierailu
- ❖ järjestetään Laihoppäivä Seurasaaren viljelyksillä

HEINÄKUUSSA

- ❖ Lomaillaan ja matkustellaan

ELOKUUSSA

- ❖ voidaan järjestää siementenkeräysretki, jonka yhteydessä kartoitetaan kasvillisuutta ja tullaan toimeen luonnon antimilla

SYYSKUUSSA

- ❖ pidetään **syystaimipäivä 9.9.** jossa tarjotaan härkäpapurokkaa tai -keittoa
- ❖ järjestetään syksyinen härkäpaputeemapäivä – kuvien kera – aiheina viljely ja ravintokäyttö. Tiedotetaan erityisesti kiinnostuneiden nuorten verkostoille.
- ❖ Pidetään siemenkurssi

LOKAKUUSSA

- ❖ pidetään yhdistyksen **syyskokous**.

MARRASKUUSSA

- ❖ pidetään puutarha-aiheinen luento

JOULUKUUKSI

- ❖ keksitään jotain oikein kotoisaa.

LISÄKSI VOIMAVAROJEN MUKAAN VOIDAAN JÄRJESTÄÄ VIELÄ

- ❖ maaliskuussa Sisko ja Salli Chasen diashow Puutarhan vuodenajat
- ❖ puistokävelyitä
- ❖ töölöläispihojen jatkotapahtuma, esim. puutarhatalokoot taimipäiviltä jääneillä taimilla jossain sopivaksi katsotussa, lähellä sijaitsevassa sissipuutarhatyypissä paikassa;
- ❖ sienivärjäyskurssi yhteistyössä *Arbis mykologerna* -yhdistyksen, Helsingin kaupungin (retkikalenteri) ja Sommelo ry:n tai Vanhankaupunginlahden kulttuuriekologisen yhdistyksen kanssa;
- ❖ varpuaskartelukurssi jossain päin Suomea kaadetun koivun juurella;
- ❖ tutustumiskäynti mehiläistarhalle.

MAATIAINEN

- ❖ Tutustumiskäynti viljelypalsta-alueelle
- ❖ Siirtolapuutarhojen ylijäämäsadon myyntiä Maatiaisen hyväksi
- ❖ omenapuiden tunnustus ja omenoiden maistamisilta
- ❖ tutustutaan maahanmuuttajien viljelykäytäntöihin ja -menetelmiin

3. MATKAT JA TUTUSTUMISKÄYNNIT 2011

TOUKOKUUSSA

- ❖ tehdään maatiaisretki **Bulgariaan**, jonne lennetään mutta jossa liikutaan bussilla.

HEINÄKUUSSA

- ❖ tehdään ylimääräinen maatiaismatka Latviaan

ELOKUUSSA

- ❖ **kotimaan-maatiaismatka**

4. JÄSENREKISTERIN YLLÄPITO JA JÄSENHANKINTA

Yhdistyksen jäsenmäärä on kehittynyt suotuisasti ja on noin 1800. Jäsenrekisteriä hoitaa toimintavuonna toiminnanjohtaja **Maija Manninen**. Selvitetään jäsenrekisterin pidon järkipäristämistä. Pyritään lisäämään jäsenten määrää 1900:aan. Kehitetään jäsenetuja: esimerkiksi alennuksia puutarhaliikkeissä.

Tehdään ainakin yhdestä lehdestä jäsenhankinnan kampanjanumero uusien jäsenten tavoittamiseksi. Markkinoidaan lehteä ja jäsenyyttä luomuviljelijöille ja muille kiinnostuneille tahoille.

Yhteistyötä *Omakotiliiton* kanssa jatketaan, ja yritetään saada artikkeli maatiaisista *Pellervo*-lehden ja *Martat*-lehden. Mainostetaan yhdistystä sen toimintaan läheisesti liittyvissä lehdissä kirjoittamalla niihin artikkeleita. Tähän työhön osallistuvat ainakin päätoimittaja **Aune Kämäräinen**, toiminnanjohtaja **Maija Manninen**, puheenjohtaja **Timo Rantakaulio** ja markkinoinnin ammattilaisena, jäsen **Terttu Ollikka**.

5. TALOUS JA HALLINTO

5.1. Hallitus, taloushallinto ja muut toimijat

Hallitus kokoontuu säännöllisesti ja vastaa toimintasuunnitelman toteuttamisesta, yhdistyksen sääntömääräisten tehtävien hoitamisesta ja yhdistyksen taloudesta. Kirjanpito ja jäsenkirjanpidon ulkoistamista ja kilpailuttamista harkitaan ja valmistellaan.

5.2. Talous

Yhdistyksen taloudellinen tilanne on toimintavuoden alussa vakaa. Vakauden säilyttämiseksi hallitus seuraa taloutta säännöllisesti. Maatiaisella on käytössään matkatili *Aktia*-pankissa. Suupohjan osuuspankissa on kaksi tiliä, joista toinen on maatiaiskarjakeräystili.

Tarvittaessa haetaan toiminta- tai hankeavustusta esimerkiksi Maa- ja metsätalousministeriöltä ja/tai ympäristöministeriöstä. Yksittäisiin koulutustilaisuuksiin haetaan tukea ainakin Maaseudun Sivistysliitosta.

Yhdistyksen toiminta perustuu pääasiassa jäsenmaksutuloihin, joista suurinta osaa tarvitaan tiedotustoiminnan ja toimiston sekä jäsenrekisterinpidon ja muiden jäsenoimintakulujen peittämiseen. Siemenvälitystoiminnan ja maatiaismatkojen tulot peittävät vastaavien toimintojen kulut. Muu varsinainen toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön ja osallistujilta perittäviin maksuihin.

Vuotta 2011 varten tullaan hakemaan aiempaa runsaammin julkista tukea pyrkien erityisesti varmistamaan toiminnanjohtajan ympärivuotinen palkkaus, mikä on välttämätöntä kasvaneen jäsenmäärän, toiminnan merkittävyyden ja lisääntyneen kiinnostuksen vuoksi.